

استفاده از پتانسیل های قانونی

مهندس سعید مهذب تراپی عضو هیات مدیره سندیکای
صنعت برق ایران

در چند سال اخیر صنعت برق کشور با پدیده جدیدی مواجه شده است، تغییر زمان پیک بار از شب به روز! کارشناسان علت اصلی بروز این پدیده را توسعه بارهای سرمایشی می دانند؛ ضمن اینکه رشد بالای مصرف برق، خشکسالی و کاهش تولید برق آبی و مشکلات اقتصاد برق نیز مزید بر علت شده و صنعت برق، بدون ضریب ذخیره، پیک بار را سپری کرده است. در این فرآیند چنانچه هر تغییری نظیر شرایط کاهش تامین برق آبی ها در روند تامین برق ایجاد شود، قطعاً صنعت برق را با محدودیت تامین برق مستمر مواجه خواهد کرد. کمبود برق امسال در قالب همین فرآیندها به وجود آمده است و چنانچه پارامترهای فوق تغییر نکنند، این کمبود می تواند در سال های بعد نیز تکرار شود.

برای عبور از این شرایط دو اتفاق باید صورت گیرد، ابتدا اینکه برای افزایش کارآیی در فرآیندهای انرژی بر و فرآورده های انرژی بر در تمام چرخه های تامین، انتقال و توزیع و نیز سمت تقاضا سرمایه گذاری صورت گیرد و دولت خود را ملزم بداند که در این حوزه سرمایه گذاری مدونی انجام دهد. دوم اینکه سرمایه گذاری برای افزایش ظرفیت تولید برق از طریق احداث و توسعه انواع نیروگاه ها، خصوصاً توسعه نیروگاه های غیر متمرکز انجام پذیرد. موفقیت در موارد فوق نیازمند سرمایه گذاری های زیادی است که لازمه آن هموار کردن مسیر بخش خصوصی برای ورود به این میدان است.

این صنعت یک صنعت پویا و دینامیک است که برای توسعه خود به شدت به استفاده گسترده از فناوری های جدید و هوشمند نیاز دارد. در مجموع کلید برون رفت از شرایط موجود افزایش بهره وری در این صنعت است. خصوصاً افزایش بهره وری و حتی تغییر رویکرد در بخش بارهای سرمایشی. به عنوان مثال یکی از بارهای گسترده و غیر کارآی سرمایشی کشور کولرهای آبی است. کولر آبی از نوعی که در ایران استفاده می شود در کل جهان یگانه است. یک مکانیزم ساده که بر زنجیره آب و برق شکل گرفته و سال هاست که در این مکانیزم بر یک پاشنه می چرخد. مصرف متوسط حدود ۱۵۰ لیتر آب در شبانه روز و مصرف برق حدود ۶ تا ۵ کیلووات ساعت در شبانه روز در این سیستم سرمایشی نشان از نابهینگی آن دارد.

این مصارف در اقتصاد ملی به ازای هر کولر/شبانه روز، با فرض قیمت هر متر مکعب گاز ۲۰ سنت و قیمت هر متر مکعب آب ۷۰ سنت و با نرخ ۴۲۰۰ تومانی دلار، حدود ۴۰ سنت است. ارقام فوق برای حدود ۱۰ میلیون کولر آبی، آن هم از نوع غیرکارآ و فرسوده، مصداق کامل «هزینه نجومی» است. پس چه باید کرد؟

می‌توان از سال ۱۴۰۰ تولید و توزیع کولر آبی و استفاده از کولر آبی را در کشور ممنوع و از کولرهای گازی هوشمند و کم مصرف استفاده کرد. یا اینکه با مدل‌های مالی که بخش خصوصی را ترغیب می‌کند، کولرهای آبی موجود را با کولرهای آبی با بازدهی آب و برق مناسب‌تر جایگزین کرد. خوشبختانه در کشور قوانین مناسبی برای ترغیب بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در طرح‌های بهینه‌سازی تدوین شده است. بند ق و تبصره ۱۱ مواد قانونی نوگرانه‌ای بودند که در قوانین بودجه سال‌های ۹۰ و ۹۱ برای اجرای طرح‌های افزایش کارایی صنعت برق از طریق ایجاد انگیزش برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی وضع شده بود و صنعت برق نیز برنامه‌ریزی زیادی را به منظور استفاده از این پتانسیل قانونی به عمل آورد. هنوز برنامه‌ریزی‌های فوق عملیاتی نشده بود که قانون دائمی رفع موانع تولید و ماده ۱۲ طلایی آن از طریق مجلس محترم مصوب و ابلاغ شد.

ماده ۱۲ قانون فوق که به منظور افزایش بهره‌وری و کارایی تدوین شده است، این فرصت را برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی ایجاد می‌کند که با سرمایه‌گذاری و اجرای طرح‌های بهینه‌سازی و افزایش کارایی در صنعت انرژی و برق، نه تنها در اقتصاد کلان کشور موثر باشند، بلکه باعث توسعه کسب و کار و اشتغال نیز شوند. اصل حاکم بر روح و شکل اجرایی ماده فوق و جبران هزینه‌های سرمایه‌گذاری به همراه منافع لازم و انگیزشی، از محل درآمدهای ناشی از سوخت صرفه‌جویی شده و با مسوولیت تامین توسط وزارت نفت تعیین شده است. با توجه به روند شتابان رشد مصرف حامل‌های انرژی و برق و نیز عدم توان اعتباری کافی دولت در بخش توسعه و ایجاد منابع جدید برای تامین نیاز مصرف انرژی و برق، استفاده از پتانسیل و فرصت ماده ۱۲ برای ورود بخش خصوصی، یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر و الزامی است. در این راستا رشد مصرف برق و محدودیت‌های حاکم بر اقتصاد برق طی چند سال اخیر به نوعی شرایط خاص و مشکلی را بر صنعت برق تحمیل کرده است که استفاده گسترده این صنعت از پتانسیل‌ها و فرصت‌های ماده ۱۲ فوق‌الذکر را به شدت برای حل مشکلات این بخش تاثیرگذار در توسعه کشور الزام‌آور کرده است و قطعاً یکی از راه‌حل‌های مناسب برای برون‌رفت از بحران‌های موجود، استفاده از فرصت‌های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید است که متأسفانه تاکنون در طرح‌های مختلفی به در بسته خورده است.

دنیای اقتصاد / ۳۰ تیر ۱۳۹۷